

מסורת הש"ס

שבועת העדות פרק רביעי שבועות

לב.

עין משפט
נר מצוה

עד שישמעו מפי הסוֹבֵּעַ. בואו והעידונו. ולקמן [לה] יליף לה מקראי:
אמר לאו דוקא. אלא אורחא דמילתא נקט ואי לא שמואל לא שמעין לה ממנתיתין: **הכא נמי.** הוה אמינא לאו דוקא אי לא לאשמעינן שמואל: **תנא הסס.** צפקדון אמר אטו דמנייה הכא:
פטורין. דיליף לה לקמן (דף לה).
מאס לוא יגיד ^י שכתוב מלא למדרש
אס לו לא יגיד ונשא עונו שמשמע
שהוא מובעס: **לא אחרסי בו.**
דכיון דלהגדה קפיד קרא על כרחך
במקום הראוי להגדה קאי: **והא אי**
אפשר ללמס. וקס"ד דכאחך דקתני
ממנתיתין מלומלמין אמר: **רבי יוסי**
הגלילי. במסכת צבורות (דף י"ז.) רחל
שלא ציכרה וילדה שני זכרים רבי
יוסי הגלילי אומר שניהן לכהן דלפטר
ללמס שיוצאו שניהם ציכר דלמס
ומכ"א אי אפשר שלא יאל ראשו של
אחד מהם תחלה והאחד אינו צבור
ושניהם ספק וירעו עד שיתאבזו
והאחד לו והאחד לכהן: **תלמוד לרב.**
שלוש עליך רבי: **רב לפלמדי.** שלוש
עליך: **טובא הוי.** אין שניהם יכולין
לומר שש מצות הללו צעשור זה:
כל אחד צבור כדי דיבור של חצירו.
כשגמר זה כפירתו המחיל זה לדבר
במין כדי שאלת שלוש: **דלא כי**
האי סנא. דלא כר' אלעזר ברבי
שמעון: **המשניע עד אחד.** וכפר
פטור העד מקרבן שבועת העדות:
מר סבר. תנא קמא: **עד אחד כי**
אמי לשבעה אפי. אס מעיד עליו
שהוא חייב מנה אינו מחייבו ממון אלא
שבועה לפיכך אין הגדתו חשובה:
ומ"ס לממונא אסא. ודריש קרא הכי
לכל עון ולכל סטות ^י דהיינו למכות
ועונשין הוא דליוני קס אבל קס הוא
לממון: **ופיסבדא.** דמחייב ר' אלעזר
בר' שמעון ממון על פי עד אחד
וטעמא משום הכי הוא: **והאמר**
אביי הכל מודים בעד סוטה והכל
מודים בעדי סוטה כו. ומפרש לה
לקמן הכי יש עדות בסוטה שהכל
מודים בה שהמשניע עד אחד חייב
ויש עדות בסוטה שאף אס השניע
שניה וכפרו פטורין ומחלוקת בעדי
סוטה יש עדות בסוטה שנחלקו בה
כממים ורבי אלעזר ברבי שמעון
במשניע את שניה וכפרו במחלוקת
שנחלקו במשניע עד אחד דממון.
ומפירושא דמילתא דאביי לקמן שמעינן
דטעמא דרבי אלעזר משום דקסבר
דבר הגורם לממון כממון דמי ועד
אחד גורם לממון הוא שאליו הוא
העיד היה מחייבו שבועה ורוב בני
אדם אין נשבעין לשקר והיה משלם:
בעד טומאה. אס הביא שני עדי
קיניו שהתירה בה אל תסתרי עס
פלוני ושני עדי סתירה שנסתרה עמו
אחרי כן ויש עד אחד שנטמאת
בסתירה זו והשניע הבעל את העד
להעיד ויפטר מכתובתה וכפר עדותו

(א) [לקמן לו: ב] לעיל דף
לא: א) יבמות יט. כח.
בכורות ט. ח. יח. ד) נמכות
ו. ע"ש, ט) נשם מורכב: כח.
ב"ק עג: ו) (בבבסמט ו.
למא לכל זה וכן משמע
במס' ב"ק עג: ד"ה כי
ע"ש, ו) ב"ק דף קה:
(ח) מכות לר. ב"ק עג: כח:
קה: פסחים ה: טז: לקמן
לג, ט) (דיבור זה שייך לעיל
לא: אחר דיבור שלא ציד
עבדו כו' לנכני דע"ט,
י) (ויקרא ה, ט) (דברים
יט, ט) [כ"ה ט,].

תורה אור השלם

1. נפש בי תהא ופיקח
2. ונפש בי תהא
3. או נפש בי תהא
4. ונפש בי תהא

מוסף רש"י

כדי שאילת תלמיד
לרב. שלם עליך רבי,
דלמדין צדק מרובה
(עג: כי לית ליה לר' יוסי
כדי שאלת תלמיד לרב כו'
(ושב"ס ר"ב קכט).
משביע עד אחד. וכפר
ואמר שבעה שאני יודע
לך עדות. פטור. העד
מקרבן שבועת העדות,
דלא אי הוה מסתרי ליה
לא הוה מחייב להאיר אלא
שבועה. ואפי' דלמא לא משבעה,
לממיר דלמא לא משבעה,
גורם לממון פטור (ב"ק
קה).

ואי ס"ד בב"ד מי מחייב. תימא דלמא קרא כי אתא לשבועה
שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ציד פלוני חייטין ושעורין
וכוסמין דתנא לקמן (דף לג.) דחייבין על כל אחת ואחת:
שבועה שאין אנו יודעין לך עדות טובא הוי. דס"ד דלרין
שמהא כפירה שניה תוך כדי דיבור
של כפירה ראשונה ואס תאמר לימא
כגון שהתחילו וסיימו צבת אחת אלא
שאחד מהם מעט יותר מחצירו
וסיימו שניהם תוך כדי דיבור ויש
לומר שאין רגילות כלל להעיד ב'
עדים כאחת דמרי קלי לא משתמעט
אי נמי הוה מזל לשנוי הכי אלא
שמתרץ האמת:

בתוך כדי דיבור ש' חבירו.

פירוש רק שיתחילו תוך
כדי דיבור של חבירו אפי' שלא ידעו
הכפירות תוך כדי דיבור ואס תאמר
אמאי שני חייב לימא אפי' לא עשיתי
כלום שכפר הראשון כזר ואילו היה
חוזר בו תוך כדי דיבורו גס אני
היימי חוזר בי תוך כדי דיבורי ואומר
ר"י דכיון שהעיד זה תוך כדי דיבור
של ראשון חשיב כאלו שניהם העידו
צבת אחת בלמנוס ויכול גס הראשון
לחזור ולהודות מכ"ד של עדות שני
כמו השני ואין לשני יותר שהות
לחזור מלראשון אלא לשניהם שוין
ולכן אין השני יכול לתלות כלום
בחזרת הראשון:

חב"ל מודים בעד טומאה. ואין

העד יכול לומר בלא עדות
ע"י עדי קיניו וסתירה משמה ותמות
ויפטור בעלה מן הכתובה דהרבה
פעמים זכות תולה ונפקדת ע"י
העד יותר ממה שנפקדת ע"י עדי
סתירה משום דליאכל למימר שמה זכות
יתלה לה ולא חשיבי אלא גורמים:
הוה

מינה שבועה חוץ לב"ד כפירה בב"ד: כפרו שניהן כאחת חייבין: **הא**
אי אפשר לצמצם אמר רב חסדא הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר אפשר
לצמצם רבי יוחנן אמר אפילו תימא רבנן כגון שכפרו שניהן בתוך כדי דיבור
ייתוך כדי דיבור כדיבור דמי ^א א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מכרי תוך כדי
דיבור כמה הוי ^ב כדי שאילת תלמיד לרב ^א (איכא דאמרי כדי שאילת
הרב לתלמיד) עד דאמרי שבועה שאין אנו יודעין לך עדות טובא הוי
א"ל ^ב כל אחד ואחד תוך דיבורו של חבירו: בזה אחר זה הראשון חייב
והשני פטור: מתני' דלא כי האי תנא ^א דתניא 'משביע עד אחד פטור
ורבי אלעזר ברבי שמעון מחייב לימא בהא קמיפלגי דמר סבר עד אחד
כי אתא לשבועה הוא דקא אתא ומר סבר עד אחד כי אתא לממונא קא
אתא ותיסברא האמר אביי הכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה
ומחלוקת בעדי סוטה הכל מודים בעד אחד והכל מודים בעד שכנגדו חשוד
על השבועה אלא ידכ"ע עד אחד כי אתי לשבועה קא אתי והכא בהא קמיפלגי
^א מר סבר דבר הגורם לממון כממון דמי ומ"ס ^ב לאו כממון דמי גופא אמר
אביי הכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה ומחלוקת בעדי סוטה
הכל מודים בעד אחד והכל מודים בעד שכנגדו חשוד על השבועה ^א הכל
מודים בעד סוטה שחייב בעד טומאה דרחמנא הימניה דכתיב ^א ועד אין בה
כל שיש בה ^א והכל מודים בעדי סוטה שפטור בעדי קיניו דהוה גורם דגורם
ומחלוקת

כדי העיד היה פטור מכתובתה והואיל וכפר עדותו חייב:
כל מקום שנאמר עד שנים קאמר עד שיפירוט לך הכתוב אחד וקאמר רחמנא ועד אין בה [במדבר ה] תרי אלא
חד והיא לא נתפשה אסורה דעל כרחך היא לא נתפשה להחמיר עליה צא ולאוסרה: **והכל מודים בעדי סוטה.** שאפילו השניע שניהם וכפרו
פטורין: **בעדי קיניו דגורם דגורם הוא.** אף אס העדנון עדיין אתה צריך לעדי סתירה וכשיצאו עדי סתירה אף הם אין מחייבין אותה
להפסיקה אלא גורמים הם שמציאין אותה ליד שמיית מים המאחרים ושמה מיראת המים תודה שנטמאת ומתפסד כתובתה:
ומחלוקת

בר' שמעון סבר עד אחד לממון הוא דאמא: איני והאמר אביי הכל מודים בעד סוטה שחייב. בעד טומאה דכתיב ועד אין בה כל שיש בה כו'. ואמרינן אלא כולי עלמא עד אחד לשבועה הוא דאמא ובהא פליגי. תנא
קמא סבר דבר הגורם לממון לאו כממון דמי ור' אלעזר בר' שמעון סבר כממון דמי: גופא אמר אביי הכל מודים במשביע עד סוטה וכפר בו שחייב בעד טומאה דרחמנא אמר עד אין בה כל שיש בה. והכל מודים
במשביע עדי סוטה וכפרו שפטורין בעדי קיניו דהא גורם דגורם עדי קיניו גורמין לעדי סתירה ועדי סתירה גורמין לממון:

ב א מיי פ"ז מהל'
שבועות הל' ה סמג
לחון רמח:
ב א מיי פ"ז מהל'
שבועות הל' ג:
ב א מיי פ"ז מהל'
ז ופ"ז מהל' עדות
הל' ג ופ"ז מהל' אלא הל'
ח ופ"ז מהל' תולת הלכה
ו ופ"ז מהלכות תמורה
הלכה ד סמג עשין לו קו
טושיע י"ד סי' רלד סעיף
לא לג' וסי' שט סעיף
כד כד וטושיע ח"מ סי' פ'
סעיף א סמג וסי' רפא
סעיף ז:
ב א מיי פ"ז מהל'
שבועות הל' ח סמג
לחון רמח:
ב א מיי פ"ז מהל'
ז ופ"ז מהל' עדות
הל' ג ופ"ז מהל' אלא הל'
ח ופ"ז מהל' תולת הלכה
ו ופ"ז מהלכות תמורה
הלכה ד סמג עשין לו קו
טושיע י"ד סי' רלד סעיף
לא לג' וסי' שט סעיף
כד כד וטושיע ח"מ סי' פ'
סעיף א סמג וסי' רפא
סעיף ז:
ב א מיי פ"ז מהל'
שבועות הל' ח סמג
לחון רמח:
ב א מיי פ"ז מהל'
ז ופ"ז מהל' עדות
הל' ג ופ"ז מהל' אלא הל'
ח ופ"ז מהל' תולת הלכה
ו ופ"ז מהלכות תמורה
הלכה ד סמג עשין לו קו
טושיע י"ד סי' רלד סעיף
לא לג' וסי' שט סעיף
כד כד וטושיע ח"מ סי' פ'
סעיף א סמג וסי' רפא
סעיף ז:

רבינו הגנאל

תניא כוותיה דשמואל וכן
הכתובת אבל בפקדון
אפי' דלא שמע מפי
התובע אלא הוא נשבע
מבעצמו חייב שנאמר
וכחש בעמיתו כל דהו:
השביע עליהן ה' פעמים
חוץ לב"ד ובאו לב"ד
והודו פטורין. מנא לן
ואמר אביי (שאם)
(שנאמר אס) לא יגיד
שנשא עונו. אימתי נרשא
עון כובן מניד א) במקום
שמתחייב הנתבע ממון
ומקשי רב פאא אימא גס
השבועה צעמה אס לא
תתא בב"ד לא יהו חייבין.
ודחי' לא מצית למימר
הכי דתניא לאחת לחייבו
על כל אחת ואחת והתנן
השביע עליהן ה' פעמים
ב"ד וכפרו אין חייבין
אלא אחת כו' אלא לאו
שי' שבתה חוץ לב"ד
כפירה בב"ד שי' מתני'
כפרו שניהן כאחד חייבין.
פירוש אין חייבין שניהם
אלא עד שכפרו שניהם
בבת אחת: והא אי אפשר
לצמצם. אמר רב חסדא
הא מני ר' יוסי הגלילי
דאמר אפשר לצמצם.
דתנן בכבורות פרק ב'
רחל שלא ביכרה וילדה
שני זכרים ויצאו שני
ראשים כאחת. ר' יוסי
הגלילי אומר שניהן לכתן
שנאמר וזכרים לה'
וחכ"א אי אפשר לצמצם
אלא אחד לו ואחד לכתן.
ר' יוחנן אמר אפילו תימא
רבנן הכא במאי עסקינן
כגון שכפרו בתוך כדי
דבור כדי שאילת שלום
תלמיד לרב כל אחד ואחד
בתוך כדי דבור של
חבירו: פ"קא כפרו זה
אחר זה הראשון חייב
והשני פטור. מתני' דלא
כר' אלעזר בר' שמעון
דתניא המשביע עד אחד
פטור ור' אלעזר בר'
שמעון מחייב ימא בהא
פליגי תנא קמא סבר עד
אחד לשבועה הוא דאמא
הלכך פטור. דאא ליתא
בבית ממון. ור' אלעזר